

56. ročník Fyzikálnej olympiády

v školskom roku 2014/2015

Úlohy krajského kola kategórie E – text zadania

(ďalšie informácie na <http://fo.uniza.sk> a www.olympiady.sk)

1. Bežecké preteky vnuka s dedkom

Na oválnej bežeckej trati s celkovou dĺžkou $d = 400$ m okolo futbalového ihriska si chceli odmerať bežecký výkon vnuk so svojim dedkom. Vnuk ponúkol dedkovi výhodnú štartovnú pozíciu B vo vzdialenosti $d_1 = 100$ m pred svojim miestom A štartu. Dohodli sa, že pretek vyhrá ten, ktorý dobehne skôr do cieľa A, ak odštartujú súčasne. Vnuk však predbiehal dedka v bode C trate, vo vzdialenosti $d_2 = 350$ m od miesta A štartu, v čase $\tau_1 = 87,5$ s od okamihu štartu. Vnuk i dedko bežali rovnomerne stálymi rýchlosťami.

- Nakresli situačný obrázok bežeckej trate, vyznač v ňom body A, B, C.
- Ďalej urči
  - veľkosť v_1 rýchlosti behu vnuka; rýchlosť vyjadri v jednotkách m/s, vyjadri čas, za ktorý prebehne vnuk dráhu 100 m,
  - veľkosť v_2 rýchlosti behu dedka; rýchlosť vyjadri v jednotkách m/s, vyjadri čas, za ktorý prebehne dedko dráhu 100 m,
  - čas $\Delta\tau$, o ktorý dobehol vnuk skôr do cieľa A pred dobehom dedka do cieľa,
  - v akej vzdialenosti d_3 od cieľa A bol dedko v okamihu dobehu vnuka do cieľa,
  - veľkosť v_3 rýchlosti, ktorou by mal bežať dedko, aby súťaž skončila remízou.
- Zostroj čo najpresnejšie graf v súradniciach ($x = t, y = s$), t – čas, s – dráha, a znázorni v ňom závislosť dráhy vnuka a dedka od času.

2. Ručné pranie

Zuzka potrebuje oprat' svoje tričko. Podľa informácie na tričku ho musí prať v rukách pri teplote 30°C . Na chate, kde trávi víkend, má k dispozícii malý zásobníkový ohrievač s príkonom $P = 2000$ W a objemom $V = 5,0$ l. Účinnosť ohrievača $\eta = 0,80$. Z kohútika vodovodu tečie studená voda s teplotou $t_1 = 15^\circ\text{C}$. Zásobníkový ohrievač ohreje studenú vodu na teplotu $t_2 = 80^\circ\text{C}$.

- Urči objem V_2 teplej vody s teplotou t_2 , ktorý musí Zuzka pridať do $V_1 = 3,0$ l studenej vody s teplotou t_1 , aby výsledná teplota vody bola $t = 30^\circ\text{C}$.
- Urči teplo Q , ktoré prijme studená voda od pridanej teplej vody.
- Aký čas τ je potrebný na ohriatie vody v plnom zásobníku ohrievača z teploty $t_1 = 15^\circ\text{C}$ na teplotu $t_2 = 80^\circ\text{C}$?

Hmotnostná tepelná kapacita vody $c = 4200 \frac{\text{J}}{\text{kg}\cdot^\circ\text{C}}$, hustota vody $\rho = 1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$.

3. Teleso ponorené do kvapaliny

Máš k dispozícii dve kvapaliny A a B s rôznou hustotou, silomer, tenký drôtik a kovové teleso. Pomocou silomeru, na ktorom je zavesené na drôtku kovové teleso, zistíš

1. meranie: pri ponorení celého telesa do kvapaliny A určíš zo silomera hodnotu $F_1 = 1,36 \text{ N}$,

2. meranie: pri ponorení celého telesa do kvapaliny B určíš zo silomera hodnotu $F_2 = 0,82 \text{ N}$.

a) Pomocou silomera určíš hodnotu gravitačnej sily F_o telesa na vzduchu a hodnotu gravitačnej sily F_k telesa ponoreného do kvapaliny. Vysvetli, prečo vždy $F_o > F_k$. Ako sa nazýva sila $F' = F_o - F_k$? Nakresli náčrtok a vyznač v ňom všetky sily.

b) Pomocou hodnôt F_o a F_k a hustoty ρ_k kvapaliny urči hustotu ρ telesa.

c) Ktorá z dvoch kvapalín použitých v 1. a 2. meraní má väčšiu hustotu? Odpoveď zdôvodni.

d) V akom pomere $k = \frac{V_1}{V_2}$ zmiešame kvapalinu A s objemom V_1 a kvapalinu B

s objemom V_2 , aby pri ponorení telesa do zmiešanej kvapaliny ukázal silomer hodnotu $F = 1,0 \text{ N}$?

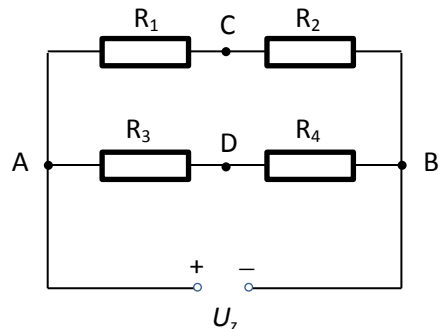
4. Elektrický obvod

Štyri rezistory s odporami $R_1 = R_2 = 100 \Omega$, $R_3 = R_4 = 200 \Omega$ sú pripojené k elektrickému zdroju s napätím $U_z = 4,0 \text{ V}$ podľa uvedenej schémy. V tomto obvode označíme štyri body (uzly) A, B, C, D.

- Urči prúd I_1 prechádzajúci vetvou ACB a prúd I_2 prechádzajúci vetvou ADB obvodu.
- Urči napätie U_1 medzi uzlami A a C a napätie U_4 medzi uzlami D a B obvodu.
- Urči prúd I , ktorý prechádza elektrickým zdrojom.
- Akú elektrickú prácu W vykoná zdroj v tomto obvode za dobu $\tau = 300 \text{ s}$?

Uveď, na akú energiu sa premenila elektrická práca zdroja.

- Medzi uzly C a D pripojíme ďalší rezistor s odporom $R_5 = 500 \Omega$. Urči prúd I_3 , ktorý prechádza vetvou CD, t.j. cez rezistor s odporom R_5 . Odpoveď zdôvodni.

Pozn.: Elektrický zdroj má stále napätie, všetky rezistory majú stály odpor.

---

56. ročník Fyzikálnej olympiády – Úlohy krajského kola kategórie E

Autori úloh: Daniel Klivanec (1, 3, 4), Michaela Reichelová (2), Arpád Kecskés (3)

Recenzia: Ivo Čáp, Daniel Klivanec

Redakcia: Daniel Klivanec

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava 2015